

Bohemia. Zemský sněm

SNĚMY ČESKÉ

OD LÉTA 1526 AŽ PO NAŠI DOBU.

VYDÁVÁ

KRÁLOVSKÝ ČESKÝ ARCHIV ZEMSKÝ.

II.

1546—1557.

——*—*—*
V PRAZE.

NÁKLADEM KRÁL ČESKÉHO ZEMSKÉHO VÝBORU. -- TISKEM DRA EDV. GRÉGRA.

1880.
ky

Mikuláš Mečerad.
Hauk z Maxen, — z markrabství Horních Lužic.

Po levé straně:
osvícené kníže pán, pan Václav kníže Těšínský.

Z pánuov:
Joachym Malcan.
Vavřinec z Drahotous, hajtman knížetství Opavského.

Jan starší z Vrbna, komorník téhož knížetství.
Balcar starší z Kytlic.
Balcar z Biberšteinu.

Z rytířstva:
Matiáš Log, hajtman knížetství Svidnického a Javorského.

Jan Posadovský, hajtman knížetství Opolského a Ratiborského.

Jan Planknar, sudi knížetství Opavského.

Franc Recierský z Rottnerku.
Hanuš Gotss, kancléř knížetství Svidnického a Javorského.

Jiřík Šveinichen, — z knížetství Slezského.

Petr z Rodenštoku.
Vavřinec Knor, doktor, — z markrabství Dolních Lužic.

Nickl von Metzenrot.
Haug von Max. — Aus dem Marggrathumb Ober-Lausitz.

Auf der linken Hand:
Der Hochgebornen Fürst, Herr, Herr Wentzl, Herzog zu Teschen.

Von dem Herren Stand.
Joachym Maltzan.
Lorentz von Drahotusch, Hauptman im Tropischen Fürstenthumb.

Jan der elter von Freidental, Camerer daselbst.
Balthasar der Elter von Kitlitz.

Balthasar von Piberstain.
Von dem Ritterstand.
Mathes von Logau, Hauptman im Fürstenthumb Schweidnitz uud Jauer.

Jan Posadowský, Hauptman im Opplischen und Ratiborischen Fürstenthumb.

Hanns Plankner, Land- Richter im Fürstenthumb Troppau.

Frantz Rottenberg.
Hanns Gotsch, Kantzler im Fürstenthumb Schweidnitz und Jauer.

Georg Schweinichen. — Aus dem Fürstenthumb Slesien.

Von dem Ritterstand.
Petr von Rodestokh.
Lorenz Knor, Doctor. — Aus dem Marggrathumb Nider- Lausitz.

128. *Soud s Pražany všech tří měst dne 8 července 1547.*

„Akta těch všech věcí“ oc.

1. Léta 1547 v pátek den sv. Kyliána (8 červ.) když jest na všecka města Pražská, totiž na primasy, purkmistry, konšely, starší obecní, z měst pak Starého a Nového Pražských po stu osobách předních z obce a z Menšího města čtyřicet osob, stojfli vedle obeslání J. M. Kr., bylo zavoláno: a v tom se ohlásili.

128. *Aktenstücke zu dem mit den Pragern am 8. Juli 1547 eingeleiteten Prozesse.*

Aus den „Akten aller Handlungen“ oc.

1. Im Tausent fünfhundert siben und virzigsten Jar, Freitags den Tag Kiliani, als auf all drey Prager Stet, nemlich auf die Primassen, Burgermeister, Räte, Geschworne, Eltisten und auf die hundert furnembste Personen der Gemain der Alten Stat, auch auf die hundert aus der Neuen Stat und vierzig von der Klainern Stat Prag, ob sie neben Irer kön. Mt. Beschickung gesteen, geruft worden, haben sie sich gemelt, das sie hie mit gegenwurtig erscheinen.

Předkem jest k nim řeč z poručení J. M. Kr. skrze pana Václava z Ludanic na Chropini, hajtmána markrabství Moravského, učiněna: že J. M. římský, uherský, český oc král ráčil jim Pražanóm poručiti oznámiti, jestli sou se podle toho obeslání J. M. Kr. zachovali a všickni v tom počtu se postavili, aby to oznámili.

I dána od nich ode všech tato odpověď: že včera i onehdy, též dnes všechny osoby ty obeslati dali, aby každý kdo jest volen, najíti se této hodiny před J. M. Kr. dal, pak té naděje nepochybné sou, že jeden každý vedle toho závazku, kterým jest J. M. Kr. zavázán, tak jest se zachoval. Než co se primasa Starého města Pražského dotýče a jiných některých, kteří pro potřeby své odjeli, těch na ten čas doma není, a někteří také že jsou nemocni.

Dále od pana hajtmána jest jim povědno: že J. M. Kr., ač by byl mohl podle provinění a neslušného jich předsevzetí jináč, než pořadem práva, toto předsevzetí, než jako král spravedlivý neráčí toho jinak před se bráti než pořadem práva, aby se žádnému neublížilo a křivda nestala. A to obeslání J. M. Kr. na ně vyšlé, že J. M. ráčí rozkázati přečísti; jakož pak jest čteno v těchto slovích:*)

2. Kdež po přečtení takového obeslání toto k nim Pražanuom jest opět promluveno: že sou slyšeli toto obeslání, pak chtěli co k tomu promluvíti neb se toho spraviti, J. M. K. jim toho přítí ráčí.

I na to jest ode všech tří měst Pražských toto mluveno: že tu neděli jminulou dva komorníci od desk zemských to obeslání sou jim dodali, kteréžto obeslání a J. M. K. psaní, poněvadž se na primasy, purkmistry, konšely, starší obecní i obce všech tří měst Pražských vztahovalo, jim sou to, obeslavše je, přečísti dali a z téhož psaní

*) Obeslání to uvedeno pod 1 červencem.

Zum ersten hat Herr Wentzel von Ludanitz auf Chropin, Landshauptman des Marggraffthums Merhern aus Befel kön. Mt. zu obgenanten Personen dise Red gethan, das yme die römisch, hungerisch und behamisch oc kün. Mt. inen den Pragern anzusaigen befolen, ob sie sich Irer kün. Mt. Citation nach verhalten und sich alle in gemelter Anzal gestellt, das sie soliches anzaigen solten.

Darauf haben sie also geantwort, das sie als gestern auch am negsten und als heut alle die Personen beschickt, damit sich ein yedlicher, wellicher beruft were, dise Stund vor Irer kün. Mt. finden lass, derhalben sie ungezweifelter Hoffnung, ein yeder hab sich auf die Pflicht, damit er Irer kün. Maye. zugethan also verhalten. Was aber den Primas der Alten Stadt Prag, auch etliche andere betreffend, weliche irer Noturft nach verritten, dieselben weren diser Zeit nit anhaimbs, darzu auch etliche krank, derhalben sie ditzmal nit erscheinen mugen.

Weiter ist inen von dem Herrn Hauptman angezeigt worden, wiewol Ir Mt. irem Verschulden und unzimlichen Furnemen nach anderst, dan nach Ordnung der Recht auf sie greifen hete mugen, daz doch Ir Mt. als ein gerechter König anderer Gestalt nit dann mit Ordnung der Recht soliches furzunemen gedenken, damit kainem zu kurz oder unrecht geschehe und das Ir Mt. soliche Citation verlesen zu lassen verschafft, wie dann auch in hernachfolgenden Worten geschehen.*)

2. Nach Verlesung jetzt gemelter Beschickung ist denen von Prag widerumb anzaigt worden, ob sie was darzu reden oder sich des verantworten wolten, das inen soliches Ir Mt. vergönne.

Darauf ist von allen dreyen Präger Steten furbracht worden, das inen die negste verschinen Wochen dise Citation durch zwen Chamerer von der Landtafel uberantwort, dieweil aber dieselb küniglich Citation und Schreiben an die Primas, Purgermaister, Rätthe und die Eltisten von der Gemain, auch die Gemain aller dreyer Prager Stet gelautet, haben sie inen soliches ubersandt und

*) Die Citation ist bei dem 1. Juli angeführt.

tomu všemu, co sobě J. M. znamenitě do měst Pražských ztěžovati ráčí, vyrozuměli. Kdež pak J. M. K. v témž psaní tuto středu pominulou den byl položití a potom na žádost jich toho do dneška poodložiti ráčil na ten konec, aby z každého města Pražského v jistém počtu osoby před J. M. K., knížaty a radami J. M. se postavily a toho všeho, co v sobě to obeslání a jistí artikulové obsahují, před J. M. K. a knížaty i radami J. M. se spravily, jakž též obeslání to v sobě šíře obsahuje a zavírá: pak podle takového od J. M. K. položeného času, teď před J. M. K. jako věrní J. M. poddaní poslušní v pokoře se stavějí. A poněvadž po všechny časy J. M. K., za šťastného J. M. králování, jsou vždycky krále a pána k sobě milostivého seznávali, než na tento čas uznávají, že J. M. K. vedle toho obeslání hněv k nim máti ráčí, protože což se koli v tom času zběhlo a jim podle osob některých z stavův tohoto království pod pohruožkou přihodilo, a tak což koli od měst Pražských proti J. M. K. se přečinilo a proč J. M. hněv svůj k nim nésti ráčí, v tom ve všem a s tím se vším, jako králi a pánu svému najmilostivějšímu, se na milost i ne na milost dávají a J. M. K. ponížené a poddané se vši pokorou prosí, že jich králem a pánem milostivým nyní i na časy budoucí býti ráčí. A podle této ponížené prosby a pokory věří, že jim to všecko milostivě vážiti, prominouti i je tak k sobě přijíti ráčí; a aby s J. M. K. v žádný soud, jako s pánem svým nevcházeli, za to nejvyšší prosbou prosí a oni k J. M. K., jako k králi a pánu svému najmilostivějšímu, na časy budoucí věrně a poddané se chovají a budoucí své k tomu vésti chtějí, aby se k J. M. K., jakožto k pánu svému, též vždycky poslušně, věrně a poddané chovali, nyní i na časy budoucí. A podle této ponížené prosby a pokory J. M. K. se v tom duověřují a v tom J. M. arciknížete rakouského, jiných knížat a rad J. M. K., při J. M. na soudu sedících, sou k J. M. za přímluvu prosili, aby J. M. K., pán jich najmilostivější, je na milost i ne na milost přijíti ráčil, a oni že toho arciknížecí M., Jich M. knížatuom i jiným všem se vždycky odsluhovati chtějí. A v tom jest od nich pokleknuto.

verlesen lassen und daraus alles das, wes sich Ir kün. Mt. gegen inen höchlichen beschweren thun vernomen. Und nachdem Ir kün. Mt. in derselben Schreiben inen den Tag auf verschinen Mitwochen angestellt, aber doch auf ir unterthenigist Anlangen bis auf heut dato erstreckt, auf das aus allen Präger Steten in der benannten Anzal die Personen vor Irer kün. Mt. derselben Fürsten und Rätthen stelleten und desselben alles, so soliche Citation und darinen verleibte Artikel in sich vermugen, vor Irer kün. Mt. derselben Fürsten und Rätthen sich verantworteten, inmassen soliche Beschickung weitleuftiger vermag und ausweist: so stellen sie sich derhalben auf Ir kün. Mt. angesetzte Zeit vor Irer kün. Mt. als die getreuen gehorsamen Unterthanen in aller Demut. Und dieweil sie Ir kün. Mt. zu allen Zeiten von Anfang irer glückseligen Regierung als iren gnedigisten Herrn und König erkent, yetzt aber spüren, das Ir kün. Mtn. nach Ausweisung derselben Citation mit Zorn und Ungnaden gegen inen bewegt, was sich derhalben mitler Zeit zugetragen und inen neben andern etlichen Personen aus den Stenden des Königreichs Behaims mit Bedroung widerfaren und alles des, so die drey Prager Stet wider Ir kün. Mt. verhandelt und Ir Mt. derhalben ein Zorn uber sie gefast; in solichem und mit disem allem, geben sie sich Irer kü. Mt. als irem alergnedigisten Kü[nig] und Herrn auf Gnad und Ungnad und bitten Ir kün. Mt. in aller Gehorsam, Demut und Unterthenigkait, Ir Mt. geruchten Ir gnedigister Kunig und Herrn yetzt und zu künftigen Zeiten zu sein und sind der Hoffnung zu Irer kün. Mt. dieselben werden in Ansehung Irer unterthenigen Bit, inen soliches gnediglichen erwegen und verzeihen und sich mit inen, wie sie dann abermals unterthenigist bitten, in kein Rechtfertigung einlassen. Dagegen sind sie urpütig sich gegen Irer kün. Mt. als irem allergnedigisten Herrn zu künftigen Zeiten unterthenig und gehorsamblich zuverhalten, auch ire Nachkumen darauf zu weisen; und neben solcher unterthenigen und demutigen Bit und das sie sich Irer Mt. genzlichen vertrauen, haben sie auf die F. D. Erzherzogen Ferdinanden zu Osterreich oc Irer kün. Mt. geliebten Sün, auch andern Fürsten und Rathe,

I skrze pana hajtmána markrabství Moravského toto dále jim povědno: že toto obeslání J. M. K. netoliko aby tajné bylo, ale aby všickni věděli, co se J. M. ublížilo, jest přečísti dáti ráčil a rád by tomu býti ráčil, aby oni Pražané nevinny své, ač majšli které, ukazovali, aby žádnému se v tom nic neublížilo; však J. M. K. ještě některé artikule jim přečísti poručiti ráčí a mohouli se toho spraviti, že jim toho přfti ráčí. Kdež při tom toto jest přečteno.

(I přečten spis s nepatrnými změnami z 1 července, kterýmž Ferdinand Pražany pohání před soud, ku konci však bylo přidáno:)

Skrze kterážto, jakž svrchu dotčeno, přečinnění, neposlušenství, jich svévolnost a na vrchnost J. M. K. i mocnost sahání často psaní J. M. K. poddaní všech tří měst J. M. Kr. Pražských primasové, konšelé, starší i obce takového hrozného skutku ourazu duostojenství J. M. skutečně se dopustili, tak jakž zjevné i vši zemi vědomé jest, že není potřebí dalšího nad to pokazování.

I ač J. M. K. jakožto křesťanský, milostivý a dobrotivý král vejš psané poddané své od takového zomyslného neposlušenství, svévuole, duostojenství J. M. K. veliké ublížení skrze psaní i také poselství J. M. na sněmích obecních i jinak milostivě a otcovsky pro uvarování války a jiných neřestí k povinné pokoře a poslušenství rád by byl přivedl, ale J. M. K. milostivá i otcovská napomínání a poručení při nich místa máti

so bey Irer kü. Mt. an dem Rechten gesessen und andere umbsteunde Rathe und Officirer zu Irer kün. Mt. umb Fürbit gebeten, damit sie Ir kün. Mt. als ir gnedigster Herr auf Gnad und Ungnad aufzunemen geruchten. Dasselb wellen sie umb Ir F. D. auch Ir F. G. und die anderen alle zu allen Zeiten verdienen. Und in dem sein sie alle auf die Knie gefallen.

Volgens ist inen von dem Herrn Landshaubtman aus Merhern abermals aus Befel der kü. Mt. angezeigt worden: Das Ir kü. Mt. die Citation derhalben verlesen lassen, damit nit verschwigen beleibe, sonder an Tag keme und meniglich offenbar werde, in wee Ir kü. Mt. von inen zu nahend gegangen worden. So wellen aber Ir kün. Mt. inen noch daruber etliche Artikel verlesen lassen, ob sie sich derselben erindern und verantworten künnten, mögen sie dasselbig thun, welches Ir kü. Mt. inen dann gern vergönte. Sind also dieselben Artikel, wie folgt, auch verlesen worden.

(Es wurde hier mit unbedeutenden Veränderungen die Citation vom 1. Juli, in der Ferdinand die Prager von den Gerichtshof ladet, verlesen. Am Schlusse wurde folgendes hinzugefügt:)

Durch welich hieoben erzelte Verhandlung, Ungehorsam und Rebellion, auch Anmassung und Antastung irer M. kuniglichen Hocheit, Gewalts und Obrigkeit bemelte irer Mt. Unterthanen irer Mt. dreyer Präger Stete, Primas, Rath und Gemeinden sich des allerhöchsten erschrocklichsten Lasters der beleidigten und verletzten Mayestet schuldig gemacht und in die Peen und Straf desselben Lasters mit der That würllich eingelassen, wie dann soliches alles also notori, offenbar und landkundig, das ainicher ferrern oder merern ausfurlichen Handlung hieruber gar vonunnöten ist.

Wiewol nun ir kü. Mt. als ein christenlicher gnediger und milter König bemelte irer Mt. Unterthanen von solichem irem unleidlichen Ungehorsam, Rebellion, Antastung und Beleidigung irer Mt. durch Schriften und Potschaften auf gehalten gemainen Versamblungtagen und sonst gnediglich und vetterlich gern abgewendt und zu Verhütung Kriegs und des daraus zu folgenden Unrats, sie durch andere miltere Weeg zu schuldiger Demut

nemohla, než předce sou na svém neposlušném a neustupném oumyslu stáli, setrvali a od závazkuov svých pustiti nechtěli. A teď najposlěz k sjezdu na den svatého Víta bez povolení a proti jistému poručení a rozkazu J. M. K. na hrad J. M. K. Pražský podle jiných svolili a ten sobě uložili.

A nicméně za tím po šťastném J. M. do království Českého do města J. M. Litoměřic příjezdu bez umenšení na svém předsevzetí a vojenské hotovosti zuostali, střelby na rynek vytažené a vystavené několinácte dní státi nechali a to proti žádnému jinému, než proti J. M. Kr. králi a dědičnému pánu jich; neb u přítomnosti J. M. Kr., nemajíc žádného nepřítelě před rukama, nebylo se jim potřebí obávati; a z toho rozuměti jest, že stráže a ponócky proti J. M. K. okolo zámku Pražského nařídili a drželi.

A k tomu také, když J. M. Kr. sem na hrad J. M. Kr. Pražský pokojně přijel a žádnou mocí na ně nesahal i také jim na jejich prosby oustně J. M. Kr. připověditi a ubezpečiti ráčil, že na ně žádnou mocí saženo býti nemá, než jim obeslání strany jejich takového přečinění, aby před J. M. Kr. stáli a toho se spravili a spravedlivého na to rozsudku a rozeznání očekávali, odeslati a oznámiti a potom jim dne a roku k stání na ponfženou prosbu jich poodložiti ráčil, aby sobě toho, jakoby na ně uspíšeno bylo, slušně ztěžovati nemohli a neměli; a však přes to, neohlédaje se na to na všecko ani na přidání J. M. Kr. jim roku, šancuov děláním, střelbou velikou i malou kladením a vystavováním i střelením proti J. M. Kr. lidu válečnému, nejináče než jako nepřátelě se chovali a některé osoby z lidu J. M. Kr. služebného zastřelili. A na tom nepřestavše ještě sou k tomu skrze listy odevřené do krajuov království J. M. Českého rozpisovali a pomoci od nich, jakž nížeji ten list slovo od slova v sobě zní, žádali a nemalý počet sedlákuov do měst J. M. Kr. Pražských vpustili a přijali.

und Gehorsam gern gebracht hetten, so haben doch irer Mt. gnedige, väterliche, billiche Beger und Befelch bey inen nie statfinden mugen, sonder sind in irer gefassten Ungehorsam und Rebellion verharret, von obberurter irer Pündnuss nit absteen wellen, sonder auch aller erst auf Sant Veits Tag negstverschinen uber und wider irer Mt. küniglich Gehaiss und ernstlichen Befel abermals ein Zusammenkunft bey inen zu halten angesetzt.

Darzu auch nach irer kü. Mt. glücklichen Ankunft in die Cron Behaim geen Leitmeritz nicht desto weniger in iren Verfassung und Kriegsrüstung verharret und ir Geschütz auf dem Platz vil Tag steen und bleiben lassen gegen niemand anderm als irer Mt. iren Kunig und Erbherrn, die weil sie sich doch vor jemand andern in irer Mt. Gegenwurtigkeit nichts zu befarn haben, auch kain Feind verhanden gewesen und aus dem wol abzunemen ist, das sie auch ir Wacht gegen irer Mt. umb derselben kuniglichen Sloss Prag zu halten verordnet.

Zu deme auch als ir kün. Mt. in ir kuniglich Sloss Prag fridlich einkumben und keinen Gewalt gegen inen furgenomen, auch sie auf ir Bit muntlich versichert und inen zugesagt mit Gewalt und That wider sie nichts anzufahen, sonder auch ain rechtliche Ladung oder Beschickung inen obberurter irer Verhandlung halb vor irer kön. Mt. zu steen, Bericht zu geben und rechtlicher Erkantnuss zu gewarten, zu schicken und verkünden lassen, darzu auf ir unterthenige Bit den Rechtstag erstreckt, auf das sie sich ainicher Ubereilung nit beklagen möchten, so haben sie sich doch soliches unangesehen auch uber den erlangten erstreckten Rechtstag mit Schanzen, gross und klain Geschütz, Begung und Schiessung gegen irer kü. Mt. Kriegsvolk nit anderst dann wie abgesagte Feind gehalten, auch etliche irer kü. Mt. Kriegsvolk erschossen und sich an deme nit benugen lassen, sonder auch durch offne Brif, deren Abschrift hernach folgt, in die Kraiss irer kün. Mt. Cron Behaim umb Hilf geschriben und nit ein klaine Anzal Pawern zu sich in die Prager Stet zu kumen bewegt und eingenomen.

3. Potom přečteno jest rozepsání, které Pražané 6 července po krajích byli rozeslali, v tato slova:

My purkmistři a rady, starší obecní i obce Starého a Nového měst Pražských, urozeným pánuom, pánuom J. M., urozeným, statečným pánuom vladykám, opatrným pánuom, městuom, pánuom přáteluom našim milým!

Služby naše vzkazující oznamujem a na vědomí dáváme, že od lidu válečného J. M. Kr., pána našeho milostivého, znamenité se nátisky dějí a způsobem válečným k nám sou a k městuom Pražským se obrátili, zámek Pražský, Malou stranu, Oujezd, Hradčany, Letnú horu i jiná místa podle vody nahoru i doluo osadili, a střelbu k městóm Pražským zasadivše obrátili i bránu mostu od Malé strany děly i lidem opatřili, nám chtějíce na statcích, jakž již to činí i také na hrdlech snad škoditi. Protož V. M. a Vás všech vuobec i jednoho každého, kteréhož koli povolání, snažně žádáme, že nás hned, jakž Vás toto psaní v kterém koli kraji dojde, spěšným retuňkem opouštěti neráčíte a neopustíte, nébrž což najspíše býti muože, abychom zmrháni nebyli, k nám na pomoc s lidem válečným přijedete a přijdete; neb jste nám tím, jako my Vám zase, jednostajně a spravedlivě povinni, spěšně, neodtahující, jedni druhým dadouce znáti, žádostivě prosíme a věříme, že se tak od V. M. a Vás, jako žádáme, konečně stane.

Dán v Praze v středu den svatého mistra Jana Husi, léta Páně 1547.

4. I poněvadž svrchu jmenovaní primasové, konšelé, starší i obce všech tří měst J. M. Kr. Pražských, jakž nahoře dotčeno, to proti J. M. Kr. tak neposlušně, neústupně, s ublížením duostojenství a mocnosti J. M. Kr., před se brali a jiné svévolné, lehkomyšlné, zbytečné věci přečinili, pozdvižení a bouření puosobili, nejednom proti J. M. Kr., jakožto jejich králi, hlavě a pánu od Boha usa-

3. (Hierauf wurde das Schreiben, welches die Prager am 6. Juli in die Kreise verschickten, vorgelesen. Es lautete wörtlich:)

Wir Burgermaister, Ratmanen, die Eltisten von der Gemain, auch die Gemain der Alten und Neuen Stat Prag entbieten den wolgeborenen Herrn, Herrn, den edlen gestrengen ernfesten und fursichtigen denen von Steten, unsern lieben Herren und Freunden unsere willige Dienst und geben euch hiemit zu vernemben, das uns von der kün. Mt. unsers gnedigisten Herrn, Kriegsvolk merklicher Uberdrank zugefugt wirdet und das sie sich gegen uns und den Prager Steten in Kriegsrustung gewendt, das Prager Slos, die Klain Seiten, den Augezd, Ratschin und Sumergepurg auch andere Ort neben dem Wasser auf und ab besetzt, das Geschutz gegen den Prager Steten gewendt, auch das Thor an der Prucken von der Klainen Seiten mit Geschutz und Volk versorgt, in Willen uns an unsern Leib und Gutern (als dann auch zum Thail geschicht) Schaden zuzefugen. Ist derhalben an euch alle und jedliche, wess Stands oder Wesens die sein mugen, unser freuntlich Anlangen, das ir uns alsbald euch solich unser Schreiben, es sey in welichen Kraisen es welle, zukumbt mit eilunder und furderlicher Rettung, Zuzug und Hilf nit verlasset, sonder uns auf das eist, so es auch ymmer muglichen, das wir nit also verwarlast, mit eurm Kriegsvolk zu Hilf kombet, dan ir uns in solichen gleichsals, als wir euch verpflichtet, und zu thun schuldig und sollet soliches ainer dem anderen anzaigen. Sein der Zuversicht, das ir euch auf unser fleissig Bit und Ermanen also entlichen verhalten, kainer auf den andern sich waigern wirdet.

Geben Prag am Mitwochen an Sant Johannis Hus Tag anno im xlvii.

4. Dieweil nun oberzelte Primas, Rät, Eltisten und Gemainden irer Mt. drei Präger Stet irer Mt. erzaigte Ungehorsamb, Rebellion, Veracht, Belaidigung und Verletzung irer Kön. Mt. und Hochait und andere ire mutwillige, frevenliche, gewaltsame geubte Handlungen und Empörung nit allain ire Kön. Mt. als irem Kunig und von

ženému v tomto království Českém, o to se pokusiti směli, ale i ven z království, jakž z jejich vlastních listuov, pečotí, rozpisování a tištění všem vědomé a světlé jest, to činili, tak že poddaní J. M. Kr. Pražané žádným dobrým gruntem slušné toho spraviti a očistiti se nemohou. A přivozujíc i připouštějíc J. M. Kr. sobě k srdci svému královskému, jestliže by J. M. z mocnosti své královské takové zjevné a hrozné výstupky a proti J. M. Kr. přečinění a provinění trestáním pomjieti ráčil, jaké by nesnesitelné neposlušenství, neřádové, zmatkové a jistá zkáza nejednom J. M. Kr. ale i dědicuom J. M. Kr. a budoucím králom českým a všemu království Českému i jiným přfležitým okolním zemím a jich vrchnostem skrze to přijíti a státi se mohly.

A po přečtení takových artikulův opět pan hajtman k nim jest řeč učinil: že sou slyšeli, co sou proti J. M. Kr. přečinili, pak aby se toho obapolně spravili, že jest jim jednou, druhé i třetí povědíno.

I tu opět od Pražan všech tří měst Pražských toto jest mluveno: že jest na J. M. Kr. žádost ponížená a pokorná od nich vzložena byla a za to jsou J. M. Kr. ponížene, pokorně i poddaně prosili, aby od toho obeslání ráčil pustiti a s nimi, jako s věrnými poddanými svými, v soud se dávati neráčil, že oni jako pánu svému a králi na milost i ne na milost se dávají, za to prosíce, aby J. M. Kr., jako král a pán křesťanský a pán jich milostivý, jim to všecko prominouti a pánem jich milostivým v tom býti ráčil; a protož jak předešle žádáno i prošeno, tak ještě pokorně prosí, že J. M. Kr. ráčí jich milostivým pánem býti a to všecko jim milostivě prominouti, neb oni s tím se vším se J. M. Kr. koří, na milost i ne na milost dávají. Při tom J. M. arciknížete, jiných knížat a rad J. M. Kr. jak předešle tak i ještě za přímluvu k J. M. Kr. prosili, též J. M. knížete Augusta saského, pánův ouředníkuo a soudcí zemských i jiných J. M. Kr. rad přistojících jest k J. M. Kr. za přímluvu žádáno. Kterážto přímluva od J. M. arciknížete,

Potrestání odporu stav.

Got verordentem Haupt und Oberkait wol bewist, sonder auch in und ausserhalb irer Mt. Kunigreichs Behaim offenbar und landkundig, darzu aus irn aignen Brieff und Sigeln und offentlichen Ausschreiben und Abtrucken meniglig wissent sein und also am Tag ligen, dass sich bemelte irer Mt. Unterthanen von Prag derselben mit kainem Grunt noch Fug entschuldigen noch beschönen mugen, dann ir Mt. zu küniglichem Gemut und Herzen gefurt, wo ir Mt. sich ires kuniglichen Ambts und Gewalts zu Bestrafung solicher erschrockenlicher hochstrafbaren Verhandlungen nicht geprauchten solten, was fur unleidlicher Ungehorsamb, Abfal, Zurrutlichkait und entlichs Verderben nit allain irer Mt. derselben Erben und Nachkomen, Kunigen zu Behaim und dem Kunigreich Behaim, sonder auch andern anrainenden Landen und derselben Obrigkaiten daraus erfolgen möchte.

Nach Verlesung solicher Artikl hat der Herr Landshaubtman abermals zu inen geredt, sie hetten gehört, was sie wider ir kön. Mt. verhandelt, darauf sollen sie sich verantworten, dann inen soliches nun zum ersten, anderen und dritten mal angezeigt worden.

Ist abermals von allen dreyen Präger Steten repetiert worden, das sie zuvor an ir kön. Mt. gehorsamist gelangen lassen und unterhänigist in aller Diemut gebeten, ir königlicher Mayestät geruchten von solcher Beschickung und Citation absteen und sich mit inen in Rechtfertigung nit einzulassen, dann sie sich irer kön. Mt. als irem genedigistem König und Herrn auf Gnad und Ungnad ergeben, abermals bitund ir Kön. Mt. wolten als ein christlicher König und ir allergnedigister Herr inen soliches alles gnedigist nachlassen, verzeihen und ir gnedigister König und Herr bleiben. Derhalben wie zuvor von inen gebetten worden, noch ir underthenigist Bitt, das ir kön. Mt. ir allergnedigister Herr sein und inen soliches alles gnediglich verzeihen wollte. Dann sie sich in solichem allem vor irer kön. Mt. diemutigten und auf Gnad und Ungnad ergeben. So haben sie auch, wie zuvor die fürstlichen Durchleuchtigkeit, auch andere Fürsten und irer kön. Mt. Räte umb Furbitt zu derselben gebeten, auch

jiných knížat a rad J. M. Kr. na soudu sedících, též od J. M. knížete Augusta, pánuov ouředníkův a soudců zemských i jiných rad J. M. Kr. přistojících jest k J. M. Kr. učiněna: aby J. M. Kr. je Pražany na milost i ne na milost přijíti a jim to milostivě vážiti ráčil a oni že J. M. Kr. službami svými toho se odsluhovati chtějí. A v tom jest opět od Pražan pokleknuto.

Na to na všecko toto od J. M. Kr. skrze pana hajtmána jest pověděno: že J. M. Kr. pokoru jich Pražan, kterou před J. M. davše se vinni, ráčil jest viděti, také spisu obvinění jich jest vyrozuměno. Pak kdyby J. M. Kr. spravedlivosti a nemilosti užívati chtěl, v jaké pokuty by upadnouti mohli, ráčil by k nim moci o to spravedlivě přikročiti; však J. M. Kr. na přímluvu arciknížete J. M., knížete Augusta, jiných knížat a rad J. M., též ouředníkův a soudců zemských, je Pražany na milost i ne na milost bráti ráčí a oni aby do světnice soudné šli a tu že se jim oznámí, na jaký způsob J. M. Kr. je přijíti ráčí.

Herzogen Augusten zu Sachsen sambt den Officierern und Landrechtsitzern und irer kön. Mt. Rate umb Furbitt zu irer kön. Mt. angelangt. Welche Furbitt von dem Erzherzog und anderen Fürsten und irer kön. Mt. Räten, so bei irer kön. Mt. an dem Rechten gesessen, desgleichen auch von Herzogen Augusten zu Sachsen und den Herren Officierern, Landrechtsitzern und anderen irer kön. beiwesunden Räten zu irer kön. Mt. geschehen, das ir kön. Mt. sie die Präger auf Gnad und Ungnad annemben und soliche ir Verhandlungen gnediglich erwegen wolten, soliches wellen sie umb ir kön. Mt. mit iren gehorsamben Diensten alzeit verdienen. In dem sein sie die Prager abermals auf die Knie gefallen.

Auf soliches alles ist von wegen kön. Mt. durch den Herrn Landshaubtman widerumb zu inen geredt worden, das ir königliche Mt. ir der Präger Diemut mit welcher sie sich vor irer küniglichen Mt. erzaigten und sich schuldig geben, angesehen und dabei die verlesne ir Beschuldigung vor meniglich gehört, wo nun ir kön. Mt. der Gerechtigkeit und der Ungnad pflegen, in was Peenfal sie gefallen möchten, ir kön. Mt. pillich zu inen sehen und greifen.

So haben doch ir kön. Mt. auf Furbit der fürstlichen Durchleuchtigkeit, des Herzog Augusten, anderer Fürsten und irer kün. Mt. Räte, auch der Officierer und Landrechtsitzer, sie die Präger auf Gnad und Ungnad angenomben, mit Befel, das sie dieweil in die Rechtstuben abtreten, daselbst sol inen ferrer angezaigt werden, mit was Condition sie ir kün. Mt. anzunemben gedenken.

Actum ut supra.

129. Schreiben der Churfürsten Moritz von Sachsen und Joachim von Brandenburg an Johann Hoffman oc. und Jakob Jonas (s. deren Adresse unten), womit sie ihre Vermittlung zwischen dem Könige von Böhmen und seinen Unterthanen anbieten.

1547, 9. Juli. — Orig. im Archiv d. Vereint.-Hofkanzlei. Böhmen. IV. M. 3.

Von Gotts Gnaden Moritz Herzog zu Sachsen oc und Joachim Marggrafe zu Brandenburg, beide Churfürsten.